



DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Grong kommune
Postboks 162
7870 GRONG

Deres ref

Vår ref

Dato

19/2703-5

30. juli 2019

Avgjørelse av klage på vedtak om avslag på søknader om skadefelling av binne med unger i Grong, Høylandet og Namsskogan kommuner

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra Grong kommune datert 12. juli 2019 på Miljødirektoratets avslag av 8. juli 2019 og 16. juli 2019 på søknader om skadefelling av binne med unger i Grong, Høylandet og Namsskogan kommuner.

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak av 8. juli og 16. juli 2019 om avslag på søknader om skadefelling av binne med unger i et avgrenset område i Grong, Høylandet og Namsskogan kommuner. Departementet har lagt vekt på bestandssituasjonen for bjørn, som ligger under bestandsmålet nasjonalt og i regionen. Felling av en binne med unger vil etter departementets vurdering i nåværende situasjon ikke være forenlig med en forvaltning som skal legge til rette for at vi når bestandsmålet for bjørn. Klagen tas dermed ikke til følge. Departementet vurderer videre at det bør gis tilskudd til og settes i verk tiltak for å forebygge skader forårsaket av bjørn i de berørte områdene i Grong og Høylandet kommuner.

Saksgang

Grong kommune søkte 5. juli 2019 om tillatelse til skadefelling av en binne med tre unger i et nærmere angitt område i Grong, Høylandet og Namsskogan kommuner. Bakgrunnen for søknaden er aktuelle skader på sau i Grong kommune forårsaket av bjørn og skadehistorikk i området, samt bilder av en binne med tre unger tatt av viltkamera sørøst for Folmerfjellet 2. juli 2019 og sporfunn. Miljødirektoratet avsto søknaden i vedtak 8. juli. Den 13. juli 2019 fremmet fellingsleder i Grong kommune ny søknad om tillatelse til felling av binna med unger. Søknaden ble fremsatt muntlig. Bakgrunnen for den nye søknaden var nytt funn av sau drept av bjørn i Grong kommune. Miljødirektoratet ga 13. juli beskjed per SMS om at

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltnings-
avdelingen

Saksbehandler
Maline Salicath
Gordner
22 24 60 72

søknaden ville bli avslått. Formelt avslag på søknaden ble gitt i vedtaksbrev 16. juli. Grong kommune påklaget direktoratets vedtak i brev datert 12. juli 2019. Miljødirektoratet har opprettholdt vedtakene, og klagen ble 17. juli 2019 oversendt til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.

Fylkesmannen i Trøndelag ga 8. juli 2019 tillatelse til felling av én bjørn i et nærmere angitt område i Namsskogan, på bakgrunn av skader på sau ved Strompdalen. Tillatelsen ble trukket tilbake 12. juli, fordi DNA-analyser viste at det befinner seg en binne i området. Vedtaket er påklaget og klagen skal behandles av Miljødirektoratet.

Klagers anførsler

I sin klage har Grong kommune anført følgende:

- Den omsøkte binna har drept eller skadet sau i Folmerfjellene og omegn de siste seks årene. I 2019 har binna drept eller skadet minst 11 dyr. Ettersom det er vanskelig å gjenfinne alle sau som er drept, er de reelle tapstallene sannsynligvis høyere. Ut fra erfaringer fra tidligere år vet man at tapstallene vil stige utover høsten.
- Det aktuelle området er prioritert beiteområde.
- Ut fra naturmangfoldloven, rovviltforskriften og rovdyrforliket fra 2011 skal forvaltningen legge til rette for at det skal kunne drives næringsutøvelse i prioriterte beiteområder. Dette må skje selv om en binne er skadevolder.
- Kjerneområdet for bjørn er tilstrekkelig for ønsket bestand. Det bør derfor kunne felles bjørn i beiteprioriterte områder vest for E6, uavhengig av bjørnens kjønn eller alder.
- Det er vanskelig å forholde seg til at det skal være en høy terskel for å felle binner og særlig binner med unger, ettersom terskelen ikke er målsatt. Klager mener det er uklart når terskelen er overskredet.
- Når det gjelder bestandsmålet, mener klager at man må se på regionene hver for seg. Klager mener at region 6 ikke kan ha ansvar for å fylle opp med bjørn fordi region 8 ligger langt under bestandsmålet.
- Uttak av omsøkte binne med unger vil ikke true bestandens overlevelse. Det er DNA-identifisert 138 bjørner i Norge, og dette er et minimumstall. Norge har dessuten felles bestand med Sverige, som har en bestand på rundt 3000 individer, der noen av dyrene opererer i begge land.
- Uttak av binner som tar sau utenfor kjerneområdet for bjørn vil medføre at det tar noe lenger tid før bestandsmålet for bjørn nås. Veksten av stammen vil imidlertid skje innenfor kjerneområdet for bjørn og det vil avles på bjørn som ikke tar sau. Dette vil være konfliktdempende og forebygge dyretragedier utenfor kjerneområdet for bjørn.
- Dersom det ikke gis tillatelse til felling av omsøkte binne skjer det i praksis en utvidelse av kjerneområdet for bjørn.
- Det er, i likhet med tidligere år, ingen andre tilfredsstillende måter å forhindre nye tap i området. Totalt 2700 sau beiter i et stort område, og det er ikke gjennomførbart å ha økt mannskap for tilsyn. Det er for tidlig å ta ned sauene fra fjellet.
- Det er skapt en uholdbar situasjon for saueeierne, som må ses som en årelang utarming og angrep på deres mulighet til å utøve sin næring, stikk i strid med

intensjonene i naturmangfoldloven, rovviltforskriften og rovviltforliket. Det er av avgjørende betydning for sauene i området at denne binna tas ut.

Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.

Miljødirektoratets vurdering

I oversendelsen av saken til departementet 17. juli 2019 uttaler Miljødirektoratet blant annet følgende:

"Grong kommune legger til grunn at forvaltningsområdet for brunbjørn er ansett å være tilstrekkelig stort til å kunne oppnå bestandsmålet og at bjørn som opptre utenfor forvaltningsområdene derfor må kunne felles, uavhengig av kjønn og alder. Miljødirektoratet finner grunn til å påpeke at Rovviltnemnda i region 6, i møte 8. mars 2019 sak 4/19, har vedtatt å foreta en kunnskapsinnhenting knyttet til forvaltningen av brunbjørn i regionen. Dette for å få avklaringer rundt forvaltningsområdets egnethet og muligheten for å oppnå forvaltningsmålet innenfor sonen, samt avklaringer av hvilke påvirkninger den svenske forvaltningen medfører for måloppnåelsen i region 6.

Det er et begrenset antall etablerte voksne binner i region 6 og i Norge. For region 6 har antallet registrerte binner vært relativt stabil rett i overkant av 10 binner det siste tiåret (fig. 3). Totalt antall registrerte binner i regionen i 2018 var 12 binner, av disse er to kjent å være døde. En voksen binne ble skutt innenfor et rovviltavvisende gjerde, og en unge ble funnet avmagret og avlivet av dyrevelferdsgrunner (begge i Lierne kommune). Det beregnede antallet årskull av bjørn for region 6 ble beregnet til to (1,9) kull i 2018.

Spredningstakt og spredningsavstand for binner er langt mindre enn for hanner, og i en situasjon hvor en er under både det regionale og det nasjonale bestandsmålet for brunbjørn, må dette etter vår vurdering tas inn som ett hensyn som må tillegges vesentlig vekt i vurdering av om uttak av binner med unger skal tillates. Miljødirektoratet vurderer at i en situasjon hvor bestanden ligger rett over halvveis mot vedtatt bestandsmål og utviklingen ikke er klart økende, men stabil, så må hensynet til bestanden tillegges større vekt enn den geografiske differensieringen ved vurdering av uttak av familiegrupper. Når det er sagt, viser figur 2 at leveområdet til binne NT46 er innenfor forvaltningsområdet for bjørn i store deler av tiden. Skadeområdet grenser tett opp til forvaltningsområdet for bjørn."

Miljødirektoratet har etter dette ikke funnet grunnlag for å ta klagen til følge, og oversendte klagesaken til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og § 77 og rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønnsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Departementet skal i denne saken ta stilling til om man skal tillate uttak av vilt for å avverge skade på husdyr, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Per 29. juli 2019 er det registrert 24 skader på sau forårsaket av bjørn i Grong, og én skade i Høylandet, regnet fra 1. juli 2019. Skaden i Høylandet ligger geografisk nært skadene i Grong kommune. Skadene har skjedd i områder som ligger utenfor kjerneområdet for bjørn i region 6. Departementet mener på denne bakgrunn at det er potensial for videre skader i de aktuelle områdene i Grong og Høylandet kommuner, og anser vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b for å være oppfylt.

Det er i tillegg registrert 46 skader forårsaket av bjørn i Namsskogan i perioden 1. juli til 29. juli. Miljødirektoratet opplyser at det ut fra DNA-funn i Namsskogan er grunn til å tro at det er to ulike bjørner som har gjort skade i Grong og i Namsskogan. Når det gjelder Namsskogan viser vi til den pågående klagesaken om Fylkesmannens vedtak om og omgjøring av fellingstillatelse for én bjørn i Namsskogan.

Det er videre to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling kan gjennomføres; at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I den sistnevnte vurderingen veier prinsippet om arealdifferensiert forvaltning tungt, og departementet viser til at det aktuelle skadefellingsområdet i denne saken ikke er et prioritert yngleområde for bjørn.

Bjørn er en fredet art i Norge og klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2015. Når det gjelder bestandsstatus for bjørn, viser vi til Miljødirektoratets beskrivelse og informasjon fra Rovdata (NINA Rapport 1658, 2019) som viser at det gjennom DNA-analyse av prøver innsamlet i Norge i 2018 ble påvist 138 ulike bjørner, hvorav 63 hunnbjørner og 75 hannbjørner. Fra 2009 til 2016 har det vært en jevnt nedadgående trend i bestandssituasjonen for bjørn i Norge, med 165 registrerte bjørner i 2009, 166 i 2010, 151 i 2011, 137 i 2012, 148 i 2013, 136 i 2014, 128 i 2015 og 125 i 2016. I 2017 var antallet bjørn 125 som i 2016. Bestandstallet for 2018 innebærer dermed en oppgang sammenlignet med foregående år.

I region 6 viser informasjon fra Rovdata en reduksjon fra totalt 54 bjørner i 2009 til 31 bjørner i 2016 og 2017, og en marginal oppgang til 32 bjørner i 2018. Videre er det ved DNA-analyser påvist at det var 12 binner i region 6 i 2018. Miljødirektoratet opplyser at to av disse er kjent å være døde. Det er ikke registrert noen vesentlige endringer i antall binner i region 6 de siste årene, som har ligget stabilt i overkant av ti dyr, men antallet er redusert fra 2009 da det ble påvist 16 binner i regionen.

Forvaltningsmålet i nml. § 5 må forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Forvaltningsmålet i nml. § 5 er konkretisert gjennom det fastsatte bestandsmålet på 13 årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 3. Beregninger av antall ynglinger har over mange år ligget relativt stabilt rundt ca. seks ynglinger, med en økning til ca. åtte (7,7) ynglinger i 2018 (NINA Rapport 1658, 2019). Bestandsmålet for region 6 er på tre årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 4. Beregninger viser at det var to (1,9) ynglinger av brunbjørn i regionen i 2018. Bestanden av bjørn ligger dermed under bestandsmålet både nasjonalt og innad i region 6.

Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, og at kravet i nml. § 8 er oppfylt. Departementet mener at det i denne saken foreligger tilstrekkelig kunnskap og føre var-prinsippet i nml. § 9 er tillagt mindre vekt. Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som bestanden av brunbjørn utsettes for, i form av rapporter om bestanden og annen vitenskapelig kunnskap fra Det skandinaviske bjørneprosjektet, slik som kunnskap om bestandsstørrelse, bestandsutvikling, lovlig felling og ulovlig avliving mm. Kjent avgang av bjørn i Norge i 2018 var på totalt 12 bjørner, mens det per 29. juli 2019 er registrert ni døde bjørner (rovbase.no). Av de ni døde bjørnene så langt i 2019 er det to hunnbjørner (en binne og en unge).

Miljødirektoratet har for 2019 åpnet for en kvote for felling av bjørn i regionene 6, 7 og 8 på inntil syv dyr (tilleggskvote på to individer medregnet). Miljødirektoratets vurdering om at dette uttaket ikke vil true bestandens overlevelse er under forutsetning av at det i størst mulig grad unngås å felle binne, samt at binne med unger unntas fra felling. I denne sammenheng viser vi også, som Miljødirektoratet, til brev fra rovviltnemnda i region 6 av 28. mai 2019 om *"forslag til kvote for betinget skadefelling og lisensfelling av bjørn 2019"*. Der ber nemnda om at en binne med unge(r) samt hennes unger (uansett alder) er unntatt fra fellingstillatelse. Nemndas vurdering er blant annet at *"Enhver binne er av stor betydning for å nå bestandsmålet for bjørn i regionen, og også for å få opp andelen binne i bestanden"*.

Antall binne og deres spredningstakt og spredningsavstand er den største begrensende faktoren for videre vekst i bjørnebestanden. I en situasjon hvor man ligger under bestandsmålet både nasjonalt og i regionen, mener Miljødirektoratet at dette hensynet må tillegges vesentlig vekt i vurderinger om uttak av binne med unger. Departementet er enig med direktoratet i denne vurderingen, til tross for at vurderinger knyttet til både skadepotensial på beitedyr og den geografiske differensieringen isolert sett trekker i motsatt retning. Å tillate felling av en binne med unger vil etter departementets syn ikke være forenlig med en forvaltning som skal legge til rette for vekst i bjørnebestanden mot bestandsmålet. Departementet vil også fremheve at oversendt materiale fra Miljødirektoratet viser at det i perioden 2009-2019 er gjort mange funn av DNA fra den aktuelle binna innenfor kjerneområdet for bjørn. Dette indikerer at binna også tilbringer mye av tiden innenfor kjerneområdet, og at deler av hennes revir ligger innenfor kjerneområdet for bjørn.

Når det gjelder kommunens anførsler knyttet til den geografiske differensieringen, vil vi vise til at departementet har vært i dialog med rovviltnemnda i region 6 om blant annet prioriteringen av yngleområder for bjørn i regionen. Forvaltningsområdet for bjørn er redusert etter rovviltforliket i 2011, noe Miljødirektoratet har påpekt kan medføre at det ikke lenger er stort nok til at man kan få en stabil oppnåelse av det regionale bestandsmålet for bjørn innenfor denne sonen. I møte 8. mars 2019 sak 4/19 vedtok rovviltnemnda å foreta kunnskapsinnhenting knyttet til forvaltningen av bjørn i regionen. Formålet er blant annet å få avklaringer rundt forvaltningsområdets egnethet og muligheten for å oppnå forvaltningsmålet innenfor sonen.

I avveiningen mot andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser, jf. nml. § 14 første og annet ledd, erkjenner departementet at det er påvist tap av sau til bjørn i området

og at det er potensial for videre skader. Likevel mener departementet at hensynet til bestanden av bjørn skal tillegges større vekt i denne saken. Departementet vil imidlertid understreke at Miljødirektoratet har bedt Fylkesmannen om å vurdere og prioritere andre forebyggende tiltak i området. Departementet er enig med direktoratet i at det bør gis tilskudd til og settes i verk tiltak for å forebygge skader forårsaket av bjørn i de berørte områdene i Grong og Høylandet kommuner. Det er i denne sammenheng opplyst fra Miljødirektoratet at Fylkesmannen i to omganger har gitt FKT-midler til økt tilsyn i skadeområdet i Grong.

Departementet har, i lys av skadepotensialet, gjort en vurdering av muligheten for å flytte binna med unger. Det er imidlertid svært tvilsomt om et slikt tiltak vil ha ønsket effekt, og flytting er derfor ikke ansett som et hensiktsmessig tiltak i dette tilfellet.

Som nevnt er det vilkår for felling at felling ikke truer bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Fordi departementet har kommet til at det ikke skal gis tillatelse til felling, på grunn av hensynet til bestandsmålet, drøftes ikke disse vilkårene nærmere her.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder Miljødirektoratets vedtak av 8. juli og 16. juli 2019 om avslag på søknader om skadefelling av binne med unger i et avgrenset område i Grong, Høylandet og Namsskogan kommuner. Departementet har lagt vekt på bestandssituasjonen for bjørn, som ligger under bestandsmålet nasjonalt og i regionen. Felling av en binne med unger vil etter departementets vurdering i nåværende situasjon ikke være forenlig med en forvaltning som skal legge til rette for at vi når bestandsmålet for bjørn. Klagen tas dermed ikke til følge. Departementet vurderer videre at det bør gis tilskudd til og settes i verk tiltak for å forebygge skader forårsaket av bjørn i de berørte områdene i Grong og Høylandet kommuner.

Med hilsen

Morten Gluva (e.f.)
fung. avdelingsdirektør

Maline Salicath Gordner
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fylkesmannen i Trøndelag
Høylandet kommune
Miljødirektoratet
Namsskogan kommune
Rovviltnemnda i region 6